

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. IV. Quis mœror, angor, terror, secretum peculiare iudicium soleant
præcedere, seu quid rationem redditurus præcipuè pertimescat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

struxit & obdormiit, sed arbore ambusta & lapsa ob-
tritus non amplius evigilavit. Infans in utero matris
fulmine percussus lucem intrare desit antequam inci-
peret; matre tamen Martia superstiti. Hermonactes,
etiam infans; in cunis ab apicula confossus obit. Nun-
quam finis sit si pergam. Quot his ipsis annis nobilissimi
nobis paralyti repentina tacti ad tribunal protinus ab-
repti sunt? Quot homines fulmen, quot alios ruina,
quam multos aqua, quantos incendia in prætorium
Christi transmiserunt? Quot centena millia hominum
properata pestis ad judicandum Christum ablegavit?
Quot myriadas militiæ his quindecim annis plumbeæ
glandes subito in jus ambulare, & vitæ rationem red-
dere coegerunt.

De pluribus
vide Prodr-
mum cap. 1.
§. 10.

Ita mortem à vitâ determinat momentum. Tempo-
re quo minime putamus adest Judex, & de totâ pro-
nuntiat æternitate.

Quot scimus ipsi sanos ivisse cubitum, repertos mor-
tuos? quot inter colloquendum, ambulandum, pran-
dendum subito, ad peculiare hoc judicium abducti?
Res vilissima, minima, extrudit vivis; herbula venena-
ta, piscis spinula, exigua pustula, è recto tegula, vulnus-
culum neglectum, strictior aura, intemperantior ira aut
lætitia; tulus, somnus, cibis, ipsa vitæ subsidia vitam ra-
piunt, & subito totius vitæ agitur rei.

§. V.

Sed ordine, ut videtur, inæquali prorsus & confuso
ad tribunal Christi citamur, Subinde liberis à pa-
rentibus parentatur, & qui ultimi venerunt in Orbem,
primi exeunt. Cur autem (dixeris) tam inæqualiter in
jus vocamur, per protoplastum omnes æqualiter mor-
tem meriti? Cur mors tam cæcâ nos audaciâ invadit?

Ne quæso mortem quædemonis vanis acculemus.
Moriendi pœna æqualis est; levis est differentia tem-
poris. Et quid triginta vel quadraginta anni ad æterni-
tatem sint? Ordinem à morte nullum servari in homi-
nibus ad Judicium evocandis, non morti, sed Deo ad-
scribendum est, qui sic imperat fieri.

Solitus est Thomas Morus dicere: Hunc Orbem
verè non aliud nisi carcerem esse, à quo alius super
alium in jus rapitur. Quis magistratui modum consti-
tuat, quemnam captivorum diutius servare debeat in
carcere? Quis Deo legem ficiat, quemnam aliis ci-
tius ad suum Tribunal evocet? Hæc Deus omnia in
numero habet, cujus providentia nec minimo tem-
poris puncto fallitur. Hanc Jobus suspiciens: Constitui-
sti, ait, terminos ejus qui prateriri non poterunt: Numerus men-
suræ ejus apud te est.

Deinde ipsa corporis humani constitutio sic habet,
ut ita illam durando vincat: accedit loci, æris, cibi di-
versitas, quæ omnia ad celerioem aut tardioem mor-
tem faciunt. Nos ipsi, Dei permissu, vitam longius ex-
tendendam præscindimus diversis culpis. Inobedi-
tiâ, Intemperantiâ, & Incontinentiâ vivendi spatium
decutant plurimi. Legislator è cælo: Honora, inquit,
patrem tuum & matrem tuam, ut sis longævus super terram.
quam Dominus Deus tuus dabit tibi. Ab intemperantiâ &
voracitate vitam præcidi res certa. Luculentum Siraci-
dæ testimonium est. In multis escis erit infirmitas: & avi-
ditas appropinquabit usque ad cholera. Propter crapulam
multi obierunt, qui autem abstinentes est, adjiciet vitam. De
aliis canit Hebraeus psaltes: Viri sanguinem & dolosi non
dimidiabunt dies suos.

Quod autem sæpissimè homines improbi sunt lon-
gævi, citius moriantur probi, Sapiencia causam affi-
gnans: Iustus, inquit, si morte præoccupatus fuerit, in refri-
gerio erit. Senectus enim venerabilis est, non diuturna, neque
amovum numero computata. Cui autem sunt sensus homi-
nis & ætas senectutis vita immaculata. Raptus est ne malitia
nequior mutaret intellectum ejus. Non ideo sanctior aut nequior

A est, qui prior alio transit ad Judicium. Non sunt ut ali- non est qui
quoties ridet Hieronymus, à vetustate hominum estiman- prior alio
da ingenia, sed à probitate, eruditione, morum gravitate. Hiuc
Abel ante Cain judici Deo præsentatur, innocens Na- ad judiciu
both lapidatur, & Achab Rex ejus vineam invadit; epist. 104.
Joannes Baptista tollitur, & Herodi longior vita indul-
getur. Quod si improbus ad judicium celerius probis
evocetur, id ideo fit, ne sua sibi augeat supplicia, & ad
ea plures secum abducatur.

Ita nullus inter evocandos servatur ordo. Incertum
est quo te loco Mors (Judicis apparitor) expectet: Ita-
que tu illam omni loco expecta. Evocatio ad Tribunal
certissima est: Ubi & quando fiat, nihil incertum. Quo
Judex voluerit die, quo momento, Mors evocabit cum
imperio. Heus homo in jus ambula, tribunal te citat;
Judici te siste. Quis unquam potuit sic evocantem
non sequi?

Quocirca cautissimè age, quisquis es, & ad rationem
reddendam te quotidie para. Nam, ut Cyprianus mo- Cyprian.
net: qualem te invenit Dominus cum vocat, talem te & ju- serm. 4. de
dicat. Nescit miles, quando aut quâ irrupendum in mortalit.
hostem: semper ergo procinctus excubet. Nescit mer-
cator, quando ventus secundior aspiraturus: Navium
igitur semper paratam, & merces in portu habeat.
Nescit viator, quando porta civitatis claudenda, aut
quantum super sit via: non igitur moretur, sed prope-
ret, & nonnunquam currat. Nescit pronuba Virgo,
quando venturus sit sponsus: Oleum igitur semper
præsto sit, & lampas ardeat.

Ecclesiastes fidelissimè monens non sine acerbo tisu: Eccles. 6. 11.
Latere ergo juvenis in adolescentiâ tuâ, inquit, & in bono sit vers. 9.
cor tuum in diebus juventutis tuæ, & amala in vis cordis
tui, & in intuitu oculorum tuorum: (hæc omnia per iro-
niam, sed addit) Et scito quod pro omnibus his adducet te
Deus in Judicium.

Sed forsitan hæc monita non magni ducimus, idcirco
Christus ipse toties vociferatur & monet: Operamini toan. cap. 9.
dum dies est; venit nox, quando nemo potest operari. Videte, vers. 4.
vigilate, & orate: nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo Marc. 13.
qui, peregre profectus reliquit domum suam, & dedit servis suis vers. 33.
potestatem cujusque operis, & janitori præcepit ut vigilet. Vi- vers. 34.
gilate ergo (nescitis enim quando Dominus domus veniat: Sed, an mediâ nocte, an galli cantu, an mane) ne cum venerit repen-
te, inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus
dico, Vigilate.

CAPUT IV.

Quis mæror, angor, terror, secretum, peculiare In-
dicium soleant præcedere; seu, quid rationem
reddidimus præcipue pertimescat.

Du blandiebatur Dalila suo Samsoni. Demum la- Dalila in-
tentibus apud se infidus & Samsonem attonso voci- fidus Sam-
ferata est: Philistum super te Samson. Et cepit abigere eum, son cap.
& à se repellere. Hic heros robustissimus priorem lusum ludic. 16.
cogitans, facili negotio evasurum se credidit. Nesciens vers. 19.
quod recepisset ab eo Dominus. Ita captus à Philistæis, & ca-
tenis victus in carcerem contritus est.

Idem nobis plerisque omnibus contingit. Robur no-
strum & vires suspicimus, agrotamus subinde, sed reval-
lescimus, & mortis imperium evadimus. Ita hunc lu-
dum aliquoties ludimus. Demum correpti morbo, aut
aggressu subito cincti, nos pariter ut prius evasuros cre-
dimus. Hic vita, cui fidebamus, & quæ tamdiu nobis
blandiebatur, altum inclamat: Philistum super te Sam-
son. O Samson, ô homo, qui te arbitrabaris tam robu-
stum, en ut circumdent te Philistæi ab inferis; non tu
amplius te ipsum juvare, sed nec alii poterunt; omne
robur à te recessit. Ligaberis & duceris ad Judicem.

Diximus, Reddendam esse rationem Judici. Explica-
vimus,

Moriendi
pœna æ-
qualis, &
levis tem-
poris diffe-
rentia.
Mundus
nil nisi
carcer.

Job cap. 14.
vers. 5.
Vix mortis
vixit.

Exod. 6. 2.
vers. 12.

Eccle. 6. 37.
vers. 33. & 34.

Psal. 14.
vers. 14.

Sap. cap. 4.
vers. 7.
& 39.

Sapientior
nequior

vimus, Quid sit rationem reddere, & quam incertum sit tempus rationis reddendæ. Nunc porro dicendum, qui terrores & angores iudicium istud plerumque antecedant.

§. I.

Num. c. 34.
vers. 12.

Varia est
ratio vi-
vendi.

Post egressum gentis Hebrææ ab Ægypto, Deus complura loca designans Mosis: Et ad ultimum, inquit, falsissimo clauduntur mari. Hi erunt termini. Dum vivimus, in Orbem alium peregrinamur. In viâ subsistere non licet. E loco in locum assidue migramus: dies diem sequitur, horam extrudit hora. Varia quidem vendi ratio est. Sunt homines operosi & grumnosi, apud quos labor laborem, afflictio afflictionem excipit, alius iis ex alio dolor nascitur. Sunt & homines voluptuarii, apud quos è feriis feriae, convivium è convivio, voluptas ex voluptate nascitur. Sed nec istis nec illis unquam ullam interapedinem peregrinandi, nec ad momentum quidem licet facere. Et isti quidem qui voluptatibus indulgent, diu dormiunt, non tamen semper dormiunt; sæpe comedunt, largè bibunt, non tamen semper comedunt, bibuntque; crebrò ludant, deambulant, fabulantur, tripudiant, venantur, kateviunt, non tamen hæc semper faciunt; at verò semper ad mortem, & ad Iudicium tendunt. Sic & alii homines frugi non semper legunt & scribunt, non semper laborant & sudant, non semper gement & plorant, semper tamen moriuntur, atque sic ante tam illi quam isti propius atque propius tribunal accedunt. Tandem post continuum hoc iter, ad mare mortis falsissimum veniunt. Hi termini sunt omnis voluptatis, omnium laborum. Ex hoc falsissimo mari non tantum bibendum, sed submergendus in hoc viator. Hic trepidatio, lucta, palpitatio miserorum varia. Tentationes morientium quandoque multæ, ac diversæ.

In ultimo
morbo ca-
codæmon
est impo-
tunissimus.

Apos. c. 12.
vers. 12.

Idem cap. 6.
vers. 8.

Corpus
hominis
est equus
pallidus.

Tentatio-
ni turba:
1. Cibi fa-
stidium
&c.

4. Reg. c. 1.
vers. 16.

2. Memo-
ria mortis
& metus.
Eccli c. 41.
v. 1. & segg.

Esti cacodæmon vix unquam diu à tentationibus interjungat, in morbo tamen letali & ultimo importunissimus est. Pirata scilicet insidiatur navi cum ea revertitur & onusta est. Ita tunc diabolus omnia molitur, habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet. Nisi ergo tunc vincat, victus est æternum. Hunc hominis cum dæmone confectum Joannes depicturus: Ecce equus pallidus, ait, & qui sedebat super illum, nomen illi Mors, & Infernus sequebatur eum, & data est illi potestas super quatuor partes terre. Infernum hominis corpus, equus pallidus est, quo Mors vehitur; circa lectum infernales milites sunt in tres turbas diviti.

In turbâ primâ tentationes sunt, quæ otiri solent ex morbo. Hic cibi fastidium, somni defectus, vehemens sitis, terra somnia, molesta pharmaca, frigus aut æstus, dolores varii, & quandoque continui, qui caput, pectus, pulmones, totum corpus occupant, & ita premunt, affliguntque, ut ægrotus inde anxius, tristis, perturbatus, modò iram, modò impatientiam non dissimulans, murmurare, conqueri, & eos, quorum cura commissus est, odisse incipiat, subinde nec Deo parcat, sed velut ab eo desertissimus expostulare audeat: Cur hoc Domine? Num ego hæc merui? Tunc ille tam misericors pater sic in me favis: Quod maior scilicet vitæ ac sanitatis amor est, eò plures ac graviores esse solent ejusmodi tentationes. Sanari mallet æger quam mori. Hinc subinde valetudini remedia verita quaruntur. Ita Rex Ochusias misit nuntios ad consulendum Beelzebub Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israël. Idcirco dictum illi: De lectulo super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris.

§. II.

Altera tentationum turba, memoria mortis & metus. Non sine gemitu dixit Siracides: O mors, quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis: viro quieto, & cujus via directa sunt in omnibus, & adhuc valenti accipere cibum. Secundus philosophorum non in-

finis prudenter dicere solebat: Mors divitum pavor, Mors divitum desiderium. Nonnunquam tamen & pauperum desiderium. Nonnunquam tamen & pauperum desiderium. cum Tribunal in oculis habent, nimiam mortis festinationem acculant. Memini pauperulum, qui nonaginta & aliquot annos superaverat, audire dicentem: Diutius equidem vivere potuissem. Sic opulentes: Itane, ajunt, conjugem & liberos, familiares & cognatos cogor deferere? Heu facultates amplæ, non juvatis? officia & dignitates magnæ, non succurritis? Amores mei ubi estis? Sic Munde deseris? Hic, ut Gregorius loquitur, diabolus nudus luctatur cum vestito. Hic eò subinde tristitia increfcit, ut & Deus oblique perstringatur, qui tot pupillos constituit, bona omnia tam citò rapiat, solatium in extremis miseris subtrahat.

Tertia tentationum turba, horror futurorum. Ab eundem est: quod autem, & quâ viâ? Judicandus sum, sed num inferis, num celo assignandus? Hic adest diabolus, & longissimam totius vitæ historiam opponit & ingerit oculis. Velis nolis legenda est. Hic moribundus peccata sua omnia velut in aperto volumine cernit; Conscientia monstrat, & legentem urget: Hæc, & hæc, & hæc, & ita, & ita, & ita etiam fecisti: Illa, & illa, & illa quoque omisit faciendâ. Jam Tribunal ferit oculos, jam cominus cernitur advenire Iudex brevi adfuturus, Iudicii fa-

Horribili ac variâ lectum cinxere coronâ,

Nec spes ulla fugæ, labor ultimus opprimit ægrum: Redde rationem, redde, redde. Ergone, inquit moribundus, nil superest auxilii? Nil contra morbum remediis est? Heu quid brevi visurus, quid auditurus, quid passurus sum? Pedem referre, & ire retrò non possum: Sic pergere, horrendum, & intolerabile: Subsistere non permittunt ulli.

Hic jam dæmon omnem movet lapidem, ut trepidantem ægrum ad impatientiam, aut ad desperationem occultam, aut certè ad pusillanimitatem pertrahat. Ita nimbi, grando, venti, turbines, procellæ uno impetu casam luteam invadunt: si ea sit arenæ inædificata, hoc est, remissa, molli, voluptaria vitæ, corruiet, sin verò pia, ferventi, religiosa, stabit, & hos impetus sustinebit.

Quâ in re moribundo sæpe idem quod Beniamitis evenit, qui non intellexerunt, quid ex omni parte illis inflaret interitus. A tergo urbs capta flammis injectis ardebat, à fronte hostiles copiæ obvis quovis cædebant. Ita moribundus quocumque se verat, in angustiis est: Respiciat præterita? Cernit innumera peccata: prospicit futura? Imminentem videt Iudicem justissimum, quem nihil latere potest. Terrores & angores undique. Ileo non miremur sudare moribundos. Iudicii jam vicinissimi horror sudorem exprimit. Optimè dixit beatus Nilus: Verè terribile est mortis mysterium. Nec ferè aliam dorem ex ob causam, nisi ob Iudicium quod proximum est. Nam plurimis facillè foret mori; sed à Iudice omniscio iudicari, hoc acerbum & tremendum.

Non timeo mortem, timeo quæ fata sequuntur: dicebat non nemo.

* Job velut in extremis constitutus, jam jamque ad Iudicem abducendus: Spoliavit me gloria mea, inquit, & abstulit coronam de capite meo. Destruxit me undique, & perstrinxit me furor ejus, & sic me habuit quasi hostem suum. Simul Dei milites, venerunt latrones ejus, & fecerunt sibi viam per me, & obsecraverunt in gyro tabernaculum meum. Fratres meos longe fecit à me, & noti mei quasi alieni recesserunt à me. Dereliquerunt me propinqui mei, & qui me noverant, obliti sunt mei.

§. III.

De hoc vicini Iudicii horrore ac metu appositè dici poterit: Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit. Math. Et quemadmodum Pharaon nunquam levior fuit in Hebræos, quam cum abitionem molirentur, ita diabolus

* Jobi sententia de morientium tentationibus. Job cap. 19. eo, & quasi evulsæ arbori abstulit spem meam: Iratus est contra me furor ejus, & sic me habuit quasi hostem suum. Simul Dei milites, venerunt latrones ejus, & fecerunt sibi viam per me, & obsecraverunt in gyro tabernaculum meum. Fratres meos longe fecit à me, & noti mei quasi alieni recesserunt à me. Dereliquerunt me propinqui mei, & qui me noverant, obliti sunt mei.

lus nunquam truculentior in hominem insurgit, quam A
 Luc. cap. 11. cum eum hinc migraturum advenit. Tunc vadit & assu-
 mit septem alios spiritus iniquiores se.

Narrant de Cūnone oppidi Malburchensis domino,
 qui annis quadraginta moribus parum probatis ad
 Mundi leges vixerat, demum sub seram senectutem
 veluti resipiscens, religioni se addixit, & triennio post
 diem suum obiit. Eo tempore cacodæmon, qui homi-
 nem infederat, aperte falsus est, se unā cum quindecim
 milibus suorū (tot enim fuisse asseveravit) in morientis
 cubiculum convenisse, sed precantibus clamoribus re-
 pulsū morienti nocere non potuisse.

Deus immortalis, tantus diabolorum exercitus ani-
 mulam unicam corpore egressuram obsessione cingat?
 Quindecim millia horum ex Erebo latronum homini
 vel unico insidentur? Quō fugiat, ubi abscondat se,
 sic obsessus, sic vallatus homo? Quid is faciat cujus cor
 non perfectum fuit cum Domino Deo suo? quod in
 extremo senio Salomoni contigit. Ita fit, Deo iustissime
 permittente, quod subinde in morientibus est obser-
 vare, ut sui obliviscantur in morte, qui dum viverent,
 obliti fuerant Dei. Hinc sæpe rationis & lingue usum
 subito amittunt oppressi lacrymabili vetero. Augustinus
 testis id graviter affirmans: Percutitur, inquit, etiam
 hac animadversione, ut moriens obliviscatur sui, qui dum vi-
 veret, oblitus est Dei. Hoc certe modis omnibus laborat
 demon, ut Christi patientis memoriam crebrius laborat
 adimat, & sic ante Crucifixum Dominum velut pallium
 oppandat, ne moribundus oculos eō cum suspitiis
 emittat.

Cum Balaam vates inter vineas iter faceret asinā ve-
 hens, obvium habuit Angelum in angustiis duarum ma-
 ceriarum stantem, & stricto gladio minitantem. Pro-
 gredi conabatur Balaam, sed obstitit locus angustus,
 ubi nec ad dexteram, nec ad sinistram poterat deviare.
 Ita moribundus gemino tam huius quam alterius vitæ
 pariete clausus, & in his angustiis deprehensus strictum
 Iudicii gladium non evadet.

Tuam manum, o Deus, ait Sapientia, effigere impossibile
 est. Hinc fortissimus Eleazarus jam supplicis admotus:
 Manum Omnipotentis, inquit, nec virus, nec defunctus
 effugiam.

Christus Hierosolymis minatus: Venient dies in te,
 & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumda-
 bunt te, & coangustabunt te undique, & ad terram proster-
 nent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te
 lapidei super lapidem: eō quod non cognoveris tempus visi-
 tationis tue.

Hæc Domini verba de moribundo rectissime dici
 affirmans Gregorius: Inimici, ait, sunt demones: Vallum,
 tempus elapsū, male perditum, & peccata, præsertim non-
 dum expiata. Hæc copie circumdabunt lectum, & coangusta-
 bunt egrum, jam panē ultimis singultibus confectum. Neque
 solum improbis morientibus, sed & aliis illi e rartaro inimici
 de adsunt. Arbitratur Dionysius, neminem mori (Mattem
 Domini excipit) cui demon non appareat, idque di-
 versis habitu & formā. Gregorius Magnus se testem
 in adjungens: Ad electos quoque egredientes veniunt, inquit, &
 suum in illis, si prævaleant, requirunt.

Ejusdem prorsus animi Joannes Chrysostomus: Qui
 humil. 4. in vinculis, inquit, propter sua scelera fuerit, cum solvitur ut ad
 c. 19. Lucæ. Iudicium produci queat, tunc maxime tremat, tunc formidat,
 quando ad Tribunal Iudicis jam appropinquat, quando ad re-
 lationem rationum jam devenit. Idcirco terribiles visiones nar-
 rare solent morituri, quarum speciem nullo modo ferentes, &
 lectulos plerumque ipsos, magno jacentes impetu concutunt, &
 torvis eos, qui adsunt, aspiciunt oculis: vel quia vi rescinditur à
 corpore reluctans anima, vel quia spirituum speciem ferre non
 possunt. Si enim terribiles intuitu homines metu concutimur,
 quid faciemus, cum minaces Angeli, & rescindentes animam
 à corpore virtutes nos invadent?

Everus Sulpitius refert Martino Turonensi Præsuli,
 viro sanctissimo cacodæmonem instantem morte
 spectabilem additisse. Cui Martinus impavidè resistens:
 Quid, inquit, adhas cruenta bestia, nihil in me fuisse re-
 peries. Hac emissā voce animam efflavit.

Macrina Virgo integerrima, Gregorii Nysseni soror
 in mortis vicinia enixè precabatur: Domine Jesu suc-
 curre, ne hostis invidus iter meum impediatur.

Antonius, quod divus Athanasius de eo memorat, Athanas. in
 altā jam nocte vocem audit monentem: Surge Anto-
 ni, exi, & vide. Surrexit Antonius, & exiit, viditque
 sublati in cælum oculis itaturā horribili gigantem, qui
 caput nubibus inferebat. Vidit etiam alatos homines,
 qui cælum peterent volando. Hos gigas ille retrahens
 elidebat in terram, aut in aquas. Quoddam tamen illo-
 rum frustra conabatur retrahere. Hic iterum audita

vox: Quod vides, expende. Cæpitque Antonius in-
 telligere, illum esse volatum animarum, quas è corpore
 jam liberatas tartareus gigas arceret cælo, quotquot
 infra ipsius prædatorias manus volarent: Quæ autem
 gigantis caput volando superarent, liberè transire ad
 stellatam domum. Quo quidem visō discrimen mo-
 rientium significabatur: siquidem eorum aliqui, sed morien-
 tium pauci, ad Beatorum sedes rectā transvolant: alii merguntur
 Orco, quos similitudines, odia, & vindictæ ardo-
 res, quos carnis sordes & libidines inquinant.

Ante annos aliquot unus è Magnatibus in Austria, Georg. Sche-
 morti jam vicinus lectum suum ab acerrimis autigis
 circumdari vidit. Qui omnes operiebantur animam
 brevi egressuram, ut eam in thermas Acherustas avehe-
 rent. Sic finiunt, qui sic vivunt: sic obeunt & pereunt,
 qui Iudicium non expendunt.

Narrat Climacus rem observatū dignissimam, quæ Climacus in
 cæptum sermonem plurimum dilucider. Quidam, in-
 quit, cū Stephanus nomen, solitudinis amans com-
 plures annos in cænobio egit, ubi jejuniis & lacrymis,
 sed & ceteris virtutibus inter omnes eminuit. Ergo
 profectu ardens insigniore, ad arctius ac severius vi-
 vendi genus seipsum damnans, anachoretarum locum,
 cui Fides nomen, petiit. Hic annos aliquot arctissimo
 vitæ instituto, procul omnibus humanis solatiis per-
 egit. Nam ferè septuaginta millibus passuum ab omni
 hominum habitatione disjunctus, Deo solum & sibi
 vacavit. Denique sub extremum vitæ tempus ad prio-
 rem cellulam reversus, non diu illic fuit, & morbo
 tentari cepit. Uno ante obitum die, repente obstu-
 pescere, dextrā levāque circumspicere, & velut ratio-
 nem exigentibus respondere, cunctisque, qui adsta-
 bant audientibus, dicere: Sic revera est, sed propter hoc
 tot annis jejunavi. Subinde, non certè, ajebar, sed
 mentimini; hoc non feci. Deinde rursus: Ita verè est;
 negare non possum. Sed ingemui, sed fleui, sed pœni-
 tentiam egi, & pœnas tribui. Et rursus: Ita est, verè me
 accusatis. Ad quædam, quæ illi credebantur objici, sic
 respondebat: Et quidem ad hæc quæ dicam non ha-
 beo: est ut dicitis, sed spero misericordiam. Erat pro-
 fectò, ait Climacus, spectaculum horrendum ac terri-
 ficum, invisibile illud ac rigidum Iudicium, in quo
 etiam (quod terribilius est) non facta objiciebantur,
 perinde ut facta illi solitudinis ac sanctæ quietis ama-
 tori, qui annis pænè quadraginta religiosam discipli-
 nam non sine crebris lacrymis observabat. Fuit qui de
 hoc viro graviter affirmabat, visum eum à se cum in
 eremo Leopardum è suā manu pasceret. Hic ipse ta-
 men cum adeo exactè & ad novissimum usque terun-
 cium rationes ab eo poscerentur sic finit, ut hodièque
 incertum, quis terminus, quæ sententia, quis rationum
 finis fuerit, quod Iudicium acceperit, quo locorum
 pervenerit.

Ah, Do-

Ah, Domine Jesu, quomodo ii stabant in hoc Judicio, qui magnam vitæ partem per incuriam transtulerunt, vitorum cano infixi? Non poterunt ei, ut Jobus loquitur, respondere unum pro mille. Addit de seipso: *Qui etiam si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicem deprecabor.*

§. V.

Quocirca nemo mortalium rationes conficiendas procastinet, nemo differat penitentiae pharmacum. Cum ultimi dolores instant, serum est prudenter se disponere. Hic ego agrotos omnes, aut eos qui gravius agrotant, interrogo: Dicite, quæso, num inter dolores vacat, sedulo precari, veniam rogare, iudicem conciliare? Hæc corpus sanum & animum tranquillum requirunt.

In morbo multum est, jam parta non amittere; inter dolores satis est, cum doloribus patienter loqui. Et quomodo is demum, qui corpus tam tenerè amavit, ut negligeret animum, ad interiora se recipiet, & animi habebit curam, in tantis corporis doloribus? Augustini vocem agnoscite: *Illic rapitur intentio mentis, ubi vis est doloris.* Fac quod faciendum est, dum sanus, dum tuus.

Psal. 6. v. 6. cs. Quoniam non est in morte qui memor sit tui.
Divino jussu proclamari Moses ad populum præcepit: *Estote parati in diem tertium.* Linque adveniat tertius dies, & mane inclaruerat: & ecce ceperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima opprime montem, clangorque buccinæ vehementius perstrebat. Totus autem mons Sinai fumabat, eò quod descendisset Dominus Deus super eum in igne.

Tres isti dies multis adumbratione vitæ nostræ principium, medium, ac finem denotant. Hæc tota vivendi periodus est. Nasci, dolere, mori. Quivis hominum de se dicere potest: *Hodie, & cras, & tertia die consumor.*

Estote igitur parati in diem tertium. Nam die hoc ultimo audientur tonitrua, conscientia ac damnum accusationes, peccata præterita velut fulgura & fulmina terrebunt; nubes & caligo totum montem, hominem totum involvent, oculi, sed & intellectus & ratio contenebrabuntur; aurum, ceterorumque sensuum usus deficiet. Audietur & tubæ clangor, cognatorum comploratio: sed & suos quoque tubicines jubebit canere Judex, qui moneant his ipsi vocibus: *Ad Judicium, agrote, ad Judicium: reddenda est ratio; ad Judicium.*

Eheu quis tunc non trepidet? cui non solvantur genua? Quis non angatur & æstuet? Totus mons Sinai fumabit, homo totus cubabit in angustis, & sudabit. Cupiet lecto surgere (quod præ certum mortis signum) sed vel non poterit, aut inter opitulanti manus, quod crebrum collabatur & expirabit. En montem igne fumantem, en hominem sudore gelido manantem, eò quod descendat Dominus in igne, iustissimus Judex in flammâ iustitiæ, ut quos invenerit coronâ dignos, ad coronam; quos dignos gladio, ad gladium ablegat.

Audite igitur, quotquot etiamnum vivitis, audite mortis stipendiarii, Dei jussu proclamo: Estote parati in diem tertium. Descendet Dominus in igne, & fumabit mons Sinai. Reddenda est ratio totius vitæ. Hoc Judicium à Domino omni carni. Ergo, quod Siracides monet, *Ante Judicium parate vobis iustitiam. Estote parati in diem tertium.*

CAPUT V.

Quæ causæ in hoc Iudicio ventilentur; sen, de quibus reddenda sit ratio.

Judicia Dei & hominum sunt diversa. Longè alia Dei sunt Judicia quàm hominum, nec juxta intuitum hominis Deus judicat; quantum à terrâ cælum, tantum illa sunt ab his abjuncta. Hero-

dem, obsecro, & captivum illius Joannem Baptistam aspiciat. Humanis oculis Herodes dives, potens, rex magnus videbatur, qui delitiis afflueret vir beatus, Semideus. Joannes verò vir pauper & captivus, neglectus eremicola, regium mancipium, carceris inquilinus, fors oculte reus censeri poterat.

At Christus longè aliud de Herode, aliud de Joanne tulit Judicium: Herodem appellans vulpem: *Ite, inquit, & dicite Vulpi illi. Videte, & cavete à sermone Pharisæorum, & sermone Herodis.* Joannem verò tanquam Constantiam & Penitentiam speculum laudat, Prophetam & plus quàm Prophetam, imò & Angelum vocat. Quàm hoc divertum à priori Judicium! Non enim Dominus, illa teste, secundum visionem oculorum judicat, neque secundum auditum aurium arguit. Et de seipso hic judex: *Ece, inquit, omnes anime mee sunt, ut anima patris, ita & anima filii mee est: Anima quæ peccaverit ipsa morietur.*

Divinum hoc Judicium quod ab humano longissimè, B quod infinitè divergit, adeo expavit vir ille secundum cor Dei, ut dixerit: *A Iudicio tuo timui:* Nec minùs formidans Paulus: *Nihil mihi conscius sum, inquit, sed non in hoc iustificatus sum: qui autem judicat me, Dominus est.* Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aerem verberans: sed castigo corpus meum, & in servitutem redigo.

Si timent nihil sibi consci, & castigent se tam sancti, quantò magis timendum iis, quos accusat conscientia. Præsertim cum Judex ipse monendo dicat: *Cum accipero tempus, ego iustitias judicabo.* Et Salomon metum hunc accipiens. *Est via, inquit, quæ videtur homini recta, & novissimè ma- teria ejus ducunt ad mortem.* Quàm igitur copiosa erit materia, quæ ad hoc Judicium devolvitur, tametsi homo unicus sit judicandus. Et istud est quod ordine sequitur, Quænam causarum varietas in peculiari hoc iudicio ventilanda, seu De quibus reddenda sit ratio. Quod hoc capite discutendum.

§. I.

Oconomus ille prodigus aliquanto tempore minus sui negligens, & incurius, denique apud dominum suum distamatus, serium illud audit: *Redde rationem villicationis tuæ, jam enim non poteris villicare.* Hic misero hætere aqua, hic animus fluctuare, hic obversari oculis paupertas, hic titubare lingua, membra tremere. *Ecquid faciam?* ait.

Hic ultimus decoctorum psalmus est: *Quid moliar? Timor quid agam? quid machinabor?* Ita villicus: *Quid faciam?* inquit, nunc demum sentio, cum herile premit imperium, me servum, non herum fuisse. Vereor lanè ne quod ære solvere non potero, pelle luam. Ergo in pe-lore senatum coge, & dic, quid faciam? Fodere non valeo, mendicare erubesco. Dum vivimus, fodere valemus, eleemosynis, jejuniis, aliis corporis afflictationibus; vigilando & orando mendicamus. Post mortem neutrum licebit. Tunc primum manu pectus tundere, largam stipem spargere, errorum veniam rogare nimis serum est. Fatuæ virginis obseratas fores lacrymis nullis referant; purpuratus epulo aquæ guttulam petit, non impetrat. *Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa.* Ergo reddere rationem. At at Domine, delicta quis intelligit? Redde rationem, quia noluisse intelligere, ut bene ageres: *Redde rationem.*

Reddam, sed spero iudicem non ipsas rimaturum medullas, ut etiam volatile verbum, curiosiore oculum, licentiorum manum, cogitationem nemini noxiam censura rigida persequatur. Reddenda tibi ratio est, usque ad novissimum quadrantem. Neque advocatum aut causidicum circumspice: tu solus rationem reddes. Siracides præmonuit: *Non dicas, à Deo abscondar, & ex summo quis mei memorabitur?* In populo magno non agnoscat. Agnosceris, nec abscondi poteris; tu solus ante soli ratio iudicem reddenda.

Serum est ad iudiciū se disponere cum ultimi instāt dolores.

Exod. c. 19. v. 15. & seq.

Vita humana tribus diebus comparata. Luc. cap. 13. vers. 33.

In morbo letali.

Sinai mons fumans fulgura agnizans.

Ecclesi. cap. 4. vers. 5. Et cap. 18. vers. 19.

Judicia Dei & hominum sunt diversa. 1. Reg. c. 16. vers. 7.